

บทบาทของโต๊ะครู : กรณีศึกษาโต๊ะครูหะยีวันอิดริส บิน หะยีวันอาลี

Roles of Tok Guru : A Case Study of Tok Guru Haji Wan Idris Bin Haji Wan Ali

อับดุลรามแม สุหลง

Abdul-Ramae Sulong

วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาอิสลามศึกษา

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

Master of Arts Thesis in Islamic Studies

Prince of Songkla University

2547

เลขหมู่	BP80.H2	263	2547
Bib Key	23264		
	23 11.11. 2547		

(1)

ชื่อวิทยานิพนธ์ บทบาทของไต่ครุ : กรณีศึกษาไต่ครุหะยิวันอิดริส บิน หะยิวันอาลี
ผู้เขียน นายอับดุลรอแม สุหลง
สาขาวิชา อิสลามศึกษา
ปีการศึกษา 2546

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาบทบาทของไต่ครุโดยทั่วไปที่มีต่อสังคมมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้โดยเน้นศึกษาชีวประวัติ บทบาท และผลงานของไต่ครุหะยิวันอิดริส บิน หะยิวันอาลี (بابอเยาะห์) ทั้งที่เป็นงานเขียน งานแปล และงานสอนเป็นการเฉพาะ กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ลูกเขย 5 คน ลูกศิษย์ที่มีชื่อเสียง 18 คน มิตรสหาย 8 คน และชาวบ้านบางแคว แสงแหวง และดุง 3 คน รวมเป็น 34 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย ประเด็นแบบสัมภาษณ์แบบเจาะลึกเกี่ยวกับชีวประวัติ บทบาท และผลงานของبابอเยาะห์ และแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างเองแบ่งออกเป็น 2 ตอนคือ ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม และตอนที่ 2 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับสภาพต่างๆ ในสมัยของท่าน และบทบาทด้านการสอนหนังสือ การปกครองลูกศิษย์ การบริหารปอเนาะ และการชี้นำสังคม

بابอเยาะห์มีชื่อเต็มว่า หะยิวันอิดริส บิน หะยิวันอาลี บิน ครามัน หรือ นายหะยิมะเยะแวคือราแม กำเนิดเมื่อปี พ.ศ. 2466 ในครอบครัวที่ค่อนข้างยากจนที่หมู่บ้านเบอน์ดั่งดาก้า (Bendang Dalam) หรือ บือแนคาแล คือ ตั้งอยู่ในตำบลสะควา อำเภอยะรัง จังหวัดปัตตานี เมื่อปีฮิจเราะฮ์ 1351 (พ.ศ.2473) ครอบครัวของท่านได้ย้ายไปอยู่ที่หมู่บ้านบากม (บางในปัจจุบัน) และอาศัยอยู่ที่นั่นจนกระทั่งเดินทางกลับจากมักกะฮ์ในปีฮิจเราะฮ์ 1389 (พ.ศ.2511) แล้วย้ายไปอยู่ที่ตำบลดุงซึ่งเป็นที่ตั้งปอเนาะปัจจุบันจนกระทั่งเสียชีวิตเมื่อปี พ.ศ. 2538

بابอเยาะห์เป็นผู้ศกนอกคกััน รู้จักยืนหยัดบนลำแข้งตนเอง เป็นคนว่องไว ด้วยความบากบั่นท่ามกลางความยากลำบากในการศึกษาหาความรู้โดยไม่เคยขาดเรียนแม้แต่ครั้งเดียว เป็นลูกศิษย์ที่ได้รับความไว้วางใจจากเชคอับดุลกอเคร์ อัลมันคิลีย์ ชาวอิน โดนิเซีย ให้ทำหน้าที่สอนแทนท่านที่มัสยิด อัลหะรอมเป็นเวลา 9 ปีหลังจากท่านเชคได้เสียชีวิตไปซึ่งช่วงนั้นท่านได้เรียนหนังสือไปด้วย

ผลการวิจัยพบว่า

1. ท่านبابอเยาะห์และไต่ครุท่านอื่นๆ ได้มีบทบาทต่อสังคมมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้และจังหวัดใกล้เคียงและมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาสังคมมุสลิมทางด้านการศึกษา

สังคม เศรษฐกิจ และการเมืองการปกครอง

2. ท่านได้มีบทบาทสำคัญในด้านการเปิดโปงและการเรียนการสอน เป็นหัวหน้าสถานศึกษาที่มีชื่อเสียงแห่งหนึ่งในจังหวัดปัตตานี สอนหนังสือ 13 สาขาวิชาด้วยกัน เช่น หลักการศรัทธา (เทววิทยาหรือเดอฮิด) ศาสนบัญญัติ (ฟิกฮฺ) ตะเซวูฟ ไวยากรณ์ภาษาอาหรับ (นะหฺว) เป็นเวลา 35 ปีเท่ากับเวลาที่ท่านเล่าเรียนมาโดยสามารถถ่ายทอดทุกวิชาที่ได้เล่าเรียนจนสามารถผลิตลูกศิษย์ที่มีชื่อเสียงเป็นจำนวนมากทั้งที่เป็นชาวปัตตานี นราธิวาส ยะลา สงขลา สตูล พังงา กระบี่ และชาวกรุงเทพมหานคร ลูกศิษย์บางคนเป็นลูกเขยของท่านเอง และเป็นโต๊ะครูสอนบางแห่งตลอดจนเป็นครูสอนศาสนาและผู้นำศาสนาในหมู่บ้านต่างๆ ด้วย นอกจากงานสอนท่านได้แปลหนังสือริสาละฮฺ อัลมูอวะนะฮฺ เป็นภาษามลายูซึ่งโดยตั้งชื่อว่า ซิมารุ อัลญันนะฮฺ และได้เขียนหนังสือรวบรวมคำตอบจากคำถามที่มาจากสำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดปัตตานี

3. ท่านได้เป็นโต๊ะครูตัวอย่างในการคบค้าสมาคมให้แก่บรรดาลูกศิษย์และชาวบ้านใกล้เคียงตลอดจนผู้ที่มาติดต่อกับท่านในกรณีต่างๆ ในด้านแนวคิดทางการเมืองนั้นท่านได้ให้ความร่วมมือกับนักการเมืองท้องถิ่นอย่างดี

4. ทางด้านเศรษฐกิจ ท่านได้ผลิตยาแผนโบราณ 2 ชนิดคือ ยาน้ำมะโยมบำรุงกำลังและยาน้ำมะโยมมักริบี เพื่อเป็นรายได้ของตนเอง ตั้งแต่สมัยเรียนที่ปอเนาะบือแนจจนกระทั่งเสียชีวิต รายได้ของปอเนาะนั้นท่านได้จัดงานกุศลหลายครั้งเพื่อหารายได้เป็นทุนในการขยายที่ดิน สร้างอาคารเรียน สร้างหอพักนักเรียนหญิง สร้างมัสยิด และซื้อที่ดินทำกินเป็นของกลางเพื่อนำรายได้มาบำรุงปอเนาะต่อไป

Thesis Title	Roles of Tok Guru : A Case Study of Tok Guru Haji Wan Idris Bin Haji Wan Ali
Author	Mr. Abdul Ramae Sulong
Major Program	Islamic Studies
Academic Year	2003

Abstract

The purpose of this research is to study the roles of *Tok Gurus* which influence the Muslim society in the southern border provinces of Thailand in general, emphasizing the roles of *Tok Guru Haji Wan Idris bin Wan Ali (Baba Yeh)*, his biography, roles and voluntary works such as writing, translation and teaching. In this study, there are 34 samples including 5 of his sons-in-law, 18 of his famous students, 8 of his contemporary friends and 3 of his neighbours of Bakong, Sangweng and Tuyong villages.

The instruments used in this research are interview schedules about *Baba Yeh's* biography, roles, voluntary works and questionnaires which are built up by researcher. They are divided into 2 sections; first, it is about general data of respondents and second, it is about condition of his periods and his role in teaching, writing, translation, controlling students, managing *pondok* and making decisions which concern with religious matters.

Baba Yeh's full name is *Haji Wan Idris bin Haji Wan Ali bin Draman* or Mr. *Haji Ma'yeh Wae-Deramae*. He was born in 1922 in a poor family at *Bendang Dalam* or *Bena'e Dalae* village, *Sadawa* area, *Yarang* district, Pattani province. In 1927, his family migrated to Bakum (Bakung) village and stayed there until he returned home from Macca in 1965. Then he immigrated to Tuyong village which is his *pondok* located until he died in 1995.

He was a patient man, who stood on his own feet and was active. Through his hardship in seeking knowledge, *Baba Yeh* was never absent from the learning circle. He had been entrusted by Shaykh Abdulqadir al-Mandili Indonesian origin to be a teacher at Al-Harām Mosque for 9 years after the latter passed away. At the same time, he studied with other teachers.

The results of this research are as follows ;

1. *Baba Yeh* and other *Tok Gurus* played important roles on Muslim society in southern border provinces, and also provided vital roles in improving Muslim society in education, social, economy and politics.

2. He played the lively roles in establishing *pondok*, teaching, and became leader in a famous *pondok* in Pattani province. He had taught 13 subjects such as *tawhid* (oneness of God), *fiqh* (Islamic jurisprudence), *tasawwuf* (Islamic mysticism) and *nahwu* (Arabic grammar) for 35 years, the same amount of years he spent his life time in seeking knowledge. He could transfer all the subjects he learnt and produced a lot of famous students from Patani, Naratiwat, Yala, Songkhla, Satun, Pangnga, Krabi

and Bangkok. Those are his sons-in-law, *Tok Gurus* in some *pondoks*, religious teachers and also the leaders in various villages. Besides teaching, he translated *Risalat al-Mu'awanah* into Malay and answered the questions addressed by Islamic council of Pattani province.

3. He was an ideal *Tok Guru* for his students and nearest villagers who could contact him in various chances. In the political field, *Baba Yeh* had cooperated on good terms with local politicians.

4. In the economic field, he produced 2 types of traditional medicines; *Notic Mayom* potion and *Maghribi Mayom* potion in order to earn his living since he had been studying at *Benang Gucil Pondok* until he died. At the same time, he held charity celebrations many times in order to increase *pondok* incomes as budget to enlarge land, to build up some buildings like school buildings, female students' hostels, mosque and to buy occupational land to bring in revenues for the management and development of *pondok* in the future.